

Ο Ερασίνος

Ένα ποτάμι που κατεβαίνει από τον Υμηττό, διασχίζει τα Μεσόγεια και χάνεται στη θάλασσα κοντά στη Βραυρώνα.

Γεωγραφία

Από τις πλαγιές του Υμηττού ως τη θάλασσα

Ο Ερασίνος σχηματίζεται κοντά στην Παιανία, από τη συμβολή ρεμάτων που κατεβαίνουν από τον Υμηττό. Ρέει ανατολικά, διασχίζοντας τον κάμπο των Μεσογείων, μια περιοχή που από την αρχαιότητα ως σήμερα ζει από τη γεωργία, με αμπέλια, οπωρώνες και καλλιέργειες να απλώνονται γύρω από την κοίτη του.

Το ποτάμι εκβάλλει στον Νότιο Ευβοϊκό κόλπο, στην περιοχή της Βραυρώνας, κοντά στον σημερινό οικισμό της Αρτέμιδας (παλαιότερα Λούτσα). Το μεγαλύτερο μέρος της άνω κοίτης του, από την Παιανία έως την Αττική Οδό, είναι ήδη εγκιβωτισμένο με τσιμέντο, καθώς η επέκταση των οικισμών των Μεσογείων περιόρισε σταδιακά τον φυσικό του χώρο.

Το τελευταίο τμήμα του, περίπου δέκα χιλιόμετρα ως την εκβολή, παραμένει σε φυσική κατάσταση και είναι αυτό που δίνει στην περιοχή τη σημερινή της οικολογική αξία.

Οικολογία

Ένας υγρότοπος διεθνούς σημασίας

Λίγο πριν χυθεί στη θάλασσα, τα νερά του λιμνάζουν και σχηματίζουν έλη, δημιουργώντας έναν από τους σημαντικότερους υγροτόπους της Ανατολικής Αττικής. Καλάμια, βούρλα και αλμυρόφιλη βλάστηση πλαισιώνουν την κοίτη, ενώ η εναλλαγή γλυκού και θαλασσινού νερού κοντά στην εκβολή δημιουργεί έναν ασυνήθιστα πλούσιο, για τα μέτρα της Αττικής, οικότοπο.

Η ευρύτερη περιοχή είναι ενταγμένη στο ευρωπαϊκό δίκτυο Natura 2000 ως Τόπος Κοινοτικής Σημασίας. Ο υγρότοπος βρίσκεται πάνω σε σημαντική μεταναστευτική οδό πουλιών που διασχίζει την Ανατολική Αττική, νότια από το αεροδρόμιο «Ελευθέριος Βενιζέλος», και προσφέρει στάθμευση, τροφή και καταφύγιο σε πολλά είδη, μερικά από αυτά σπάνια, καθ' όλη τη διάρκεια του χρόνου.

Καθεστώς προστασίας
Natura 2000 · Τόπος Κοινοτικής
Σημασίας

Έκταση υγροτόπου
≈ 27 τ.χλμ.

Ιστορία

Στις όχθες ενός ιερού τόπου

Στις όχθες του Ερασίνου βρίσκεται ο αρχαιολογικός χώρος της Βραυρώνας, κατοικημένος από τη νεολιθική εποχή και γνωστός κυρίως για το ιερό της Αρτέμιδος Βραυρωνίας. Η θεά λατρευόταν εδώ ως προστάτιδα της φύσης, των γυναικών και των παιδιών, και στο ιερό τελούνταν η αρκτεία, μια τελετή μύησης κοριτσιών που έμπαιναν στην εφηβεία.

Στον χώρο σώζεται η Στοά, ένα δωρικό κτίριο που πιθανότατα λειτουργούσε ως χώρος εστίασης και διαμονής, ενώ το γειτονικό μουσείο, από το 1969, φιλοξενεί τα ευρήματα του ιερού. Νερό, γη και ιστορία συνυπάρχουν στην ίδια κοιλάδα εδώ και χιλιάδες χρόνια, κάνοντας το τοπίο σπάνιο συνδυασμό φυσικής και πολιτιστικής κληρονομιάς.

Σήμερα

Ένα τοπίο υπό πίεση

Οι πλημμύρες δεν είναι νέο φαινόμενο στην περιοχή· ο ίδιος ο αρχαιολογικός χώρος της Βραυρώνας έχει βρεθεί κατά καιρούς κάτω από νερό. Για τον λόγο αυτό έχουν προγραμματιστεί αντιπλημμυρικά έργα στην κοίτη του ποταμού, που περιλαμβάνουν εγκιβωτισμό με συρματοκιβώτια σε μήκος περίπου δέκα χιλιομέτρων, καθώς και την κατασκευή φραγμάτων ανάσχεσης στο τελευταίο, φυσικό τμήμα του, ως την εκβολή.

Περιβαλλοντικές οργανώσεις, τοπικοί φορείς και κάτοικοι της περιοχής έχουν εκφράσει ανησυχία ότι τα έργα προχωρούν χωρίς να έχει προηγηθεί η οριοθέτηση του ποταμού με προεδρικό διάταγμα, όπως προβλέπεται για τις προστατευόμενες περιοχές υδάτων.

Η προστασία του τελευταίου φυσικού τμήματος θεωρείται καθοριστική για το μέλλον του υγροτόπου και των ειδών που φιλοξενεί.

Πηγές

1. Υγρότοπος Βραυρώνας — Ελληνική Ορνιθολογική Εταιρεία — ornithologiki.gr/el/enhmerwsh-ekpaideush/perivallontiki-ekpaidefsi/gia-tous-ekpaideftikoys/programmata-sti-fysi/130-ygrotopos-vravronas
2. Υγρότοπος Βραυρώνας — Πρόγραμμα Natura 2000, ΣΠΕΕ, ορνιθοπανίδα — Topoguide — topoguide.gr/nature/natura2000/wet-lands/attica/vravrona_wetland.php
3. Βήματα στη φύση: Πεζοπορία στη Βραυρώνα (κωδικός Natura 2000 GR3000004) — Athens School — athensschool.gr/vravrona
4. Ποταμός Ερασίνο: τα αντιπλημμυρικά έργα απειλούν το φυσικό και πολιτιστικό τοπίο της περιοχής — Ελληνική Ορνιθολογική Εταιρεία / ΕΛΛΕΤ — ornithologiki.gr/el/enhmerwsh-ekpaideush/enimerosi/ta-nea-mas/1465
5. Εξώδικο κατοίκων για τα έργα εγκιβωτισμού του ρέματος Ερασίνου που καταλήγει στην Βραυρώνα — RPN.gr — rpn.gr/exodiko-ka-toikon-gia-ta-erga-egkivotismoy-toy-rematos/
6. Ερασίνο: Νέα προσπάθεια να εμποδιστεί η αντιπλημμυρική θωράκιση των κεντρικών και νότιων Μεσογείων — notioanatolika.gr — notioanatolika.gr/news/erasinos-nea-prospatheia-na-empodistei-i-antiplimmyriki-thorakisi-ton-kentrikon-kai-notion-mesogeion
7. Πλημμυρισμένος ο ναός της Αρτέμιδας στη Βραυρώνα — LiFO — lifo.gr/node/188910
8. Πολιτισμός, φύση και μία σπουδαία πόλη — travel.gr — travel.gr/experiences/politismos-fysi-kai-mia-spoydaia-poli/
9. Brauron — Wikipedia (en) — en.wikipedia.org/wiki/Brauron
10. Εκτίμηση περιβαλλοντικών επιπτώσεων διευθέτησης του ρέματος Ερασίνου στον υδροβιότοπο Βραυρώνας — Κωνσταντίνος Υφαντής, Διπλωματική εργασία, ΠΜΣ «Ολοκληρωμένη διαχείριση παράκτιων περιοχών», Τμήμα Ωκεανογραφίας & Θαλάσσιων Βιοεπιστημών, Πανεπιστήμιο Αιγαίου, επιβλέπων Θ. Χασιώτης (Μυτιλήνη, Φεβρουάριος 2022)